Torstai 28. marraskuuta 2019

P9_TA(2019)0077

Bolivian tilanne

Euroopan parlamentin päätöslauselma 28. marraskuuta 2019 Bolivian tilanteesta (2019/2896(RSP))

(2021/C 232/05)

Euroopan parlamentti, joka

— ottaa huomioon komission varapuheenjohtajan / unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkean edustajan 22. lokakuuta 2019 antaman julkilausuman Bolivian vaaliprosessista ja 15. marraskuuta 2019 antaman julkilausuman Bolivian tilanteesta,

— ottaa huomioon Boliviaan lähetetyn Amerikan valtioiden järjestön (OAS) vaalitarkkailuvaltuuskunnan 21. lokakuuta 2019 antaman lausunnon,

— ottaa huomioon tarkastajaryhmän 10. marraskuuta 2019 antaman lausunnon Bolivian vaaliprosessista,

— ottaa huomioon YK:n ihmisoikeusvaltuutetun Michelle Bachelet'n 16. marraskuuta 2019 antaman julkilausuman,

— ottaa huomioon Boliviassa 21. helmikuuta 2016 järjestetyn perustuslakia koskevan kansanäänestyksen,

— ottaa huomioon aikaisemmat päätöslauselmansa Bolivian tilanteesta,

— ottaa huomioon ihmisoikeuksien yleismaailmallisen julistuksen,

— ottaa huomioon kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen,

— ottaa huomioon Amerikan valtioiden ihmisoikeustoimikunnan viimeisimmät lehdistötiedotteet Bolivian ihmisoikeustilanteesta, erityisesti 23. lokakuuta, 12. marraskuuta ja 19. marraskuuta 2019 annetut tiedotteet,

— ottaa huomioon Bolivian perustuslain,

— ottaa huomioon työjärjestyksen 132 artiklan 2 ja 4 kohdan,

A. ottaa huomioon, että Boliviassa järjestettiin 20. lokakuuta 2019 presidentin- ja parlamenttivaalit erittäin kahtiajakautuneessa ilmapiirissä, mikä johtui siitä, että presidentti Evo Morales on kiistanalainen hahmo ja hänen ehdokkuutensa hyväksymisestä oli erimielisyyttä;

B. ottaa huomioon, että Bolivian perustuslain muuttamisesta järjestetyn kansanäänestyksen vuonna 2016 hävinnyt Evo Morales pyrki neljännelle toimikaudelle perustuslakituomioistuimen hyväksynnän jälkeen, ja toteaa päätöksen osoittavan, että Bolivian oikeuslaitos ei selvästikään ole riippumaton;

C. ottaa huomioon, että kun yli 80 prosenttia äänistä oli laskettu alustavien tulosten nopean ja turvallisen välitysjärjestelmän (TREP) avulla, keskusvaalilautakunta lopetti alustavien tulosten julkistamisen; toteaa, että tässä vaiheessa luvut osoittivat selvästi, että toinen äänestyskierros olisi järjestettävä; ottaa huomioon, että OAS:n mukaan 24 tuntia myöhemmin keskusvaalilautakunta esitti tietoja, joiden mukaan suuntaus kääntyi selittämättömällä tavalla, mikä muutti vaalitulosta merkittävästi ja aiheutti luottamuksen menetyksen vaaliprosessiin; ottaa huomioon, että perustuslakituomioistuin sulki pois mahdollisuuden toiseen äänestyskierrokseen, sillä sen mukaan vaadittu 10 prosentin ero kahden ehdokkaan välillä oli saavutettu;

D. ottaa huomioon, että keskusvaalilautakunnan toiminta herätti erimielisyyttä ja epäilyksiä vilpistä opposition ehdokkaiden kannattajien lisäksi myös kansallisten ja kansainvälisten tarkkailijoiden sekä kansainvälisen yhteisön enemmistön keskuudessa;

E. ottaa huomioon, että presidentti Morales julistautui vaalien voittajaksi jo ennen kuin kaikki viralliset tulokset oli välitetty ja julkistettu;

Torstai 28. marraskuuta 2019

F. ottaa huomioon, että OAS:n, EU:n ja kansainvälisen yhteisön lausumissa ilmaistiin vakavaa huolta ääntenlaskennan perusteettomasta keskeyttämisestä ja vaalilautakunnan tarkkailijoiden mahdollisesta puolueellisesta toiminnasta; ottaa huomioon, että bolivialaiset ja kansainväliset kumppanit suosittelivat järjestämään vaalien toisen kierroksen, jotta poliittinen kriisi saataisiin ratkaistua;

G. ottaa huomioon, että ääntenlaskennan odottamaton keskeyttäminen ja presidentti Moralesin julistautuminen vaalien voittajaksi johtivat massiivisiin protesteihin ja opposition kannattajien sekä presidentti Moralesin kannattajien liikehdintään; ottaa huomioon, että kyseiset mielenosoitukset ovat olleet suuri huolenaihe koko kansainväliselle yhteisölle ja että niiden seurauksena on tähän mennessä kuollut ainakin 32 ihmistä ja loukkaantunut satoja ja pidätetty yli 600 ihmistä; ottaa huomioon, että maa kärsi Moralesin kannattajien järjestämien katusulkujen seurauksena elintarvike- ja polttoainepulasta, millä on vakavia seurauksia siviiliväestölle; ottaa huomioon, että väkivalta, turvallisuusjoukkojen väitetty tarpeeton ja kohtuuton voimankäyttö sekä yhteiskunnan murtuminen aiheuttavat huolta;

H. ottaa huomioon, että vaalien hallinnoinnista vastaavalla elimellä ei ollut minkäänlaista uskottavuutta ja että yksi sen jäsenistä erosi ääntenlaskennan aikana; ottaa huomioon, että oppositio ei tunnustanut tällaisissa olosuhteissa käytyjen vaalien tulosta ja tuomitsi väitetyn vaalivilpin;

I. ottaa huomioon, että EU ei lähettänyt täysimittaista vaalitarkkailuvaltuuskuntaa vaan sitä edusti vain pieni tekninen ryhmä, joka koostui kolmesta alempiarvoisesta virkamiehestä;

J. ottaa huomioon, että luottamuksen palauttamiseksi sekä hallitus että vaaliviranomaiset hyväksyivät OAS:n ammattilaisista koostuvan ryhmän tekemän sitovan teknisen tarkastuksen; ottaa huomioon, että YK:n pääsihteeri tuki tätä tarkastusta;

K. ottaa huomioon, että OAS:n 10. marraskuuta 2019 tekemässä tarkastuksessa paljastui merkittäviä sääntöjenvastaisuuksia ja manipulointia äänestyksen aikana ja että siinä kehotettiin mitätöimään vaalien tulos sekä suositeltiin uutta vaaliprosessia, johon olisi otettava mukaan uusia vaaliviranomaisia, jotta varmistetaan uskottavien vaalien järjestäminen;

L. ottaa huomioon, että sen jälkeen, kun 10. marraskuuta 2019 esiteltiin OAS:n tarkastusraportti, jossa vaadittiin vaaliprosessin mitätöimistä ja uusimista, monet korkea-arvoiset valtion virkamiehet erosivat, mukaan lukien presidentti, varapresidentti, senaatin puhemies sekä vaalielinten edustajia; ottaa huomioon, että Evo Morales ja eräät muut hänen hallituksensa jäsenet joutuivat eroamaan viroistaan, lähtemään maasta ja luopumaan tehtävistään; ottaa huomioon, että asevoimien korkea-arvoiset jäsenet ehdottivat, että entisen presidentin Evo Moralesin olisi erottava; toteaa, että asevoimien ja poliisin olisi pidättäydyttävä vaikuttamasta poliittisiin prosesseihin ja niiden olisi oltava siviilivalvonnassa;

M. ottaa huomioon, että Jeanine Áñez allekirjoitti kiistanalaisen asetuksen, jolla armeijan joukkoja suojellaan syytteeseenpanolta toimista, joita ne ovat toteuttaneet yleisen järjestyksen palauttamiseksi;

N. ottaa huomioon, että useat eroamiset johtivat siihen, että toinen varapuhemies Jeanine Áñez nousi väliaikaiseksi presidentiksi, jotta uudet presidentinvaalit voidaan järjestää nopeasti, sillä tämä on ainoa demokraattinen ja perustuslaillinen tapa ratkaista nykyinen kriisi;

O. ottaa huomioon, että Bolivian parlamentin alahuone ja ylähuone hyväksyivät yksimielisesti presidentinvaalien järjestämistä valmistelevan lain 23. marraskuuta 2019 ja väliaikainen presidentti Áñez allekirjoitti sen myöhemmin; ottaa huomioon, että hyväksytty laki kieltää presidentin virassa kaksi peräkkäistä kautta toimineita henkilöitä asettumasta uudelleen ehdolle, mikä tekee Evo Moralesin ehdokkuuden mahdottomaksi;

1. panee tyytyväisenä merkille, että parlamentin alahuone ja ylähuone ovat hyväksyneet lakiesityksen uusien presidentinvaalien valmistelemiseksi, mutta katsoo, että vakauden palauttaminen Boliviaan edellyttää uusien vaalien järjestämistä mahdollisimman pian, ja tämän vuoksi tukee tavoitetta, että nimitetään uusi riippumaton vaalilautakunta, jotta voidaan taata avoimet vaalit; kehottaa uutta väliaikaishallintoa vastaamaan menettelyn uskottavuudesta järjestämällä asianmukaisesti käytävät ja osallistavat vaalit, joissa kaikilla poliittisilla toimijoilla on mahdollisuus kilvoitella Bolivian lain ja perustuslaillisen järjestyksen mukaisesti;

2. tuomitsee Bolivian viranomaisten avoimuuden ja uskottavuuden puutteen sekä vaalivilpin yrityksen, mikä loukkaa Bolivian kansalaisten oikeutta valita vapaasti ja demokraattisesti presidenttinsä; katsoo, että vaalivilpin yritys on vakava rikos; muistuttaa, että Bolivian lainsäädännön mukaan vaalit on julistettava mitättömiksi ja tällaisiin laittomiin prosesseihin osallistuvat henkilöt ja järjestöt on suljettava automaattisesti vaalielinten ulkopuolelle;

3. tuomitsee voimakkaasti 20. lokakuuta 2019 käytyjä vaaleja seuranneen väkivallan ja tuhon, ilmaisee osanottonsa kaikille uhrien omaisille ja vaatii saattamaan vastuussa olevat oikeuden eteen;

4. ilmaisee täyden tukensa Boliviassa erittäin vaikeissa olosuhteissa toimivien OAS:n vaalitarkkailijoiden työlle ja antaa sille tunnustusta;

5. suhtautuu myönteisesti päätökseen vetää armeija protestialueilta ja kumota laki, jossa armeijalle annetaan laaja harkintavalta voimankäytössä; kehottaa turvallisuusjoukkoja kohtuuteen ja malttiin turvallisuuden ja yleisen järjestyksen ylläpitämisessä; vaatii, että väkivaltatapaukset tutkitaan nopeasti, puolueettomasti ja avoimesti ja vastuussa olevat saatetaan oikeuden eteen;

6. kehottaa uutta väliaikaishallintoa toteuttamaan tarvittavat toimet tilanteen muuttamiseksi, palauttamaan uskon ja luottamuksen ja ennen kaikkea järjestämään vaaliprosessiin; kehottaa käynnistämään vuoropuhelun, jonka tavoitteena on järjestää välittömästi demokraattiset, osallistavat, avoimet ja rehelliset uudet vaalit, ja ottamaan vuoropuheluun mukaan myös vasta muodostetun vaalielimen, jotta voidaan päästä nykyisestä kriisistä, ja välttämään poliittisia kostotoimia; kehottaa väliaikaishallitusta pidättäytymään ryhtymästä mihinkään vahingollisiin toimiin, jotka saattaisivat pahentaa tilannetta;

7. pitää myönteisenä EU:n ja katolisen kirkon välittäjän roolia osapuolten välisen sopimuksen aikaansaamisessa vapaiden, osallistavien ja avoimien vaalien järjestämisestä sovitussa aikataulussa Bolivian perustuslain mukaisesti;

8. muistuttaa, että oikeuslaitoksen riippumattomuuden, poliittisen moniarvoisuuden sekä kaikkien bolivialaisten, myös maaseudulla asuvien alkuperäiskansojen ja ihmisten, kokoontumis- ja ilmaisunvapauden kunnioittaminen ovat perusoikeuksia ja demokratian ja oikeusvaltion olennaisia pilareita;

9. vaatii, että uusi vaaliprosessi toteutetaan uskottavien ja avoimien kansainvälisten tarkkailijoiden läsnä ollessa ja että nämä voivat toimia vapaasti ja tiedottaa riippumattomista havainnoistaan;

10. ilmaisee valmiutensa avustaa tällaista vaaliprosessia ja kehottaa varapuheenjohtajaa / korkeaa edustajaa lähettämään paikalle täysimittaisen EU:n vaalitarkkailuvaltuuskunnan;

11. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman neuvostolle, komissiolle, Bolivian hallitukselle, Andien parlamentille sekä EU:n ja Latinalaisen Amerikan parlamentaariselle edustajakokoukselle.